

Hvilken rolle spiller havørn og vandrefalk for ynglende og rastende vandfugle

• Thomas Bregnballe • Kim Fischer • Jesper Tofft • Ole Thorup

Hvordan påvirker vandrefalk og havørn

Ynglende vandfugle

- ynglesucces og overlevelse
- valg af ynglested
- udbredelse og bestandsstørrelse

Vandfugle i raste- og overvintringsområder

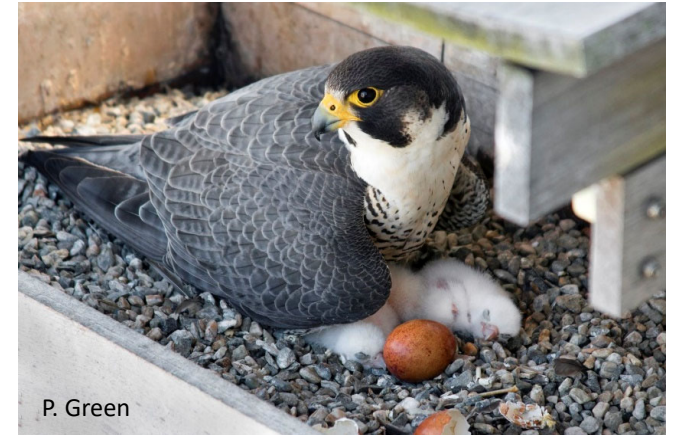
- valg af område
- energetik
- tidspunkt for træk

STOR KOBBERSNEPPE VS VANDREFALK

KRISTIANSTAD VATTENRIKE

- 1990-2003:
 - 50-60 par Stor Kobbersneppe
 - Lige fordeling mellem kønnene
- Kasse opsat i NØ-hjørnet af Vattenriket
 - 1 par Vandrefalke med unger i 2010-12

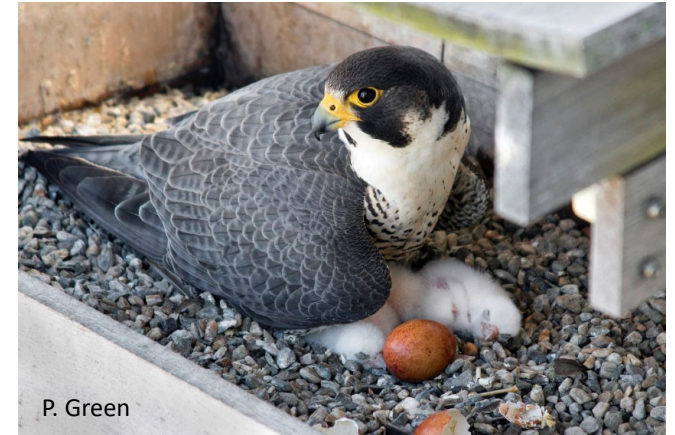

STOR KOBBERSNEPPE VS VANDREFALK

KRISTIANSTAD VATTENRIKE

○ 2012:

- Faldet fra 50-60 par til 12 par og 3 uparrede hanner af Stor Kobbersneppe
- Falkene blev forgiftet
- I kassen lå der to hunner af Stor Kobbersneppe

○ 2013-2016:

- 1 Vandrefalk holdt fast til i yngletiden
- Kønsfordelingen ændrede sig
- Fra 15 hanner & 12 hunner
- Til 17 hanner & 5 hunner

STOR KOBBERSNEPPE VS VANDREFALK

KRISTIANSTAD VATTENRIKE

○ Hunnerne ruger om dagen

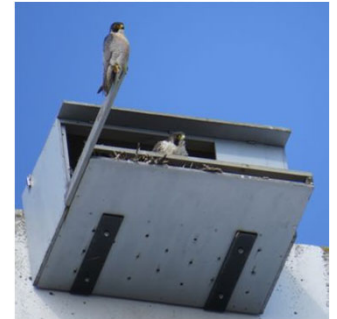
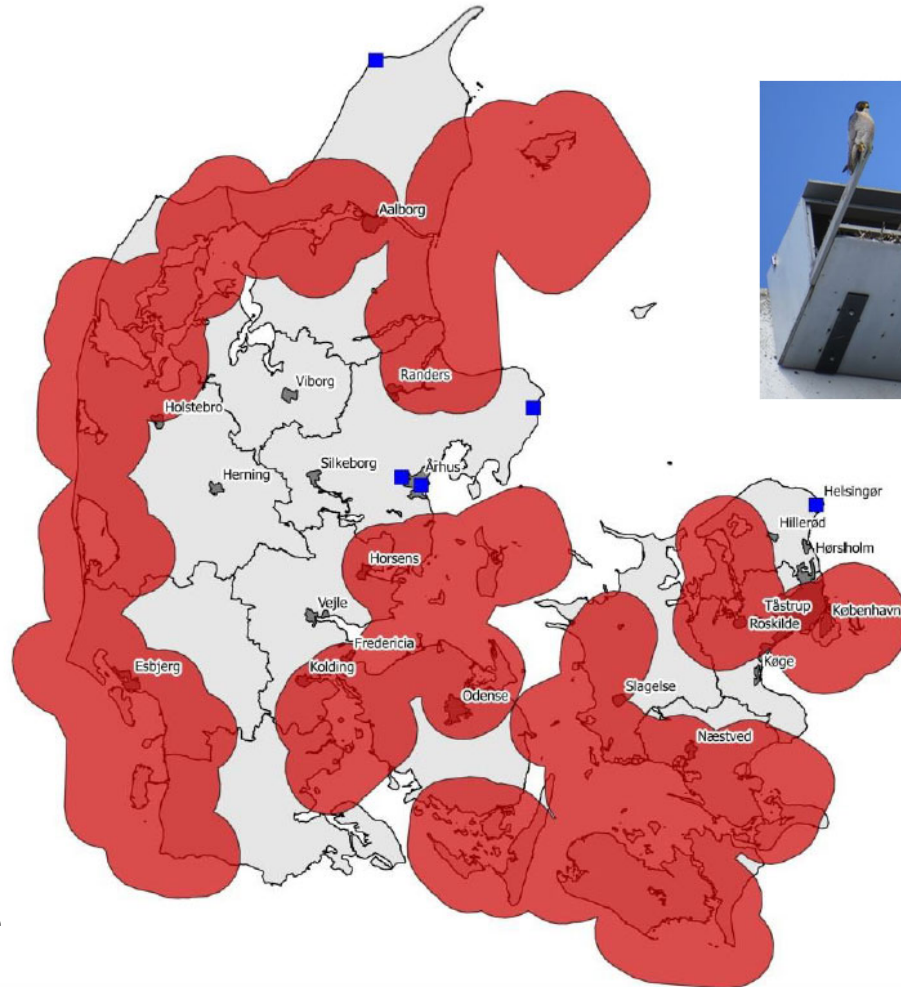
→ Udbredelsen af små og sårbare bestande

Frarådede områder til opsætning af kasser

Ja, Vandrefalk er en potential trussel for ynglende vadefugle

VANDFUGLE I RASTE- OG OVERVINTRINGSOMRÅDER

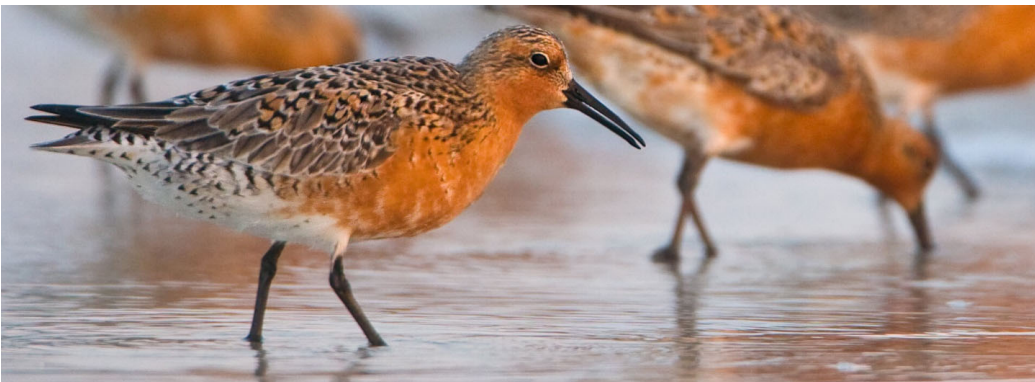
Vandrefalk i
Det Hollandske Vadehav

Stigende forekomst af vandrefalk i den østligste del af Vadehavet

→ fald i antal Islandske Ryler og Små Kobbersnepper

De flyttede til den vestlige del, hvor Vandrefalke ikke optrådte.

Der skete også en forskydning mod vest i løbet af efteråret, efterhånden som der ankom flere Vandrefalke.

Leif Bolding

PÅVIRKNING FRA HAVØRN I VADEHAVET

- Havørnenes adfærd afgørende
- Skarvernes antal og valg af rastested

PÅVIRKNING FRA HAVØRN

Raste- og overvintrings-områder

Fuglene undgår bestemte områder

Øget energiforbrug
Nedsat fødeindtag

PÅVIRKNING AF EDERFUGL

Finland, Sverige, Danmark

Observationer i Finland:

- Betydelig nedgang i antallet af ynglende hunner
- Største nedgang i den yderste del af øhavet

Øget optræden af og prædation fra Havørn har bidraget til nedgangen i antallet af ynglende hunner og til skiftet i hunnernes valg af ynglesteder

Kilder: Kilpi & Öst 2002, L. Kurvinen et al. 2016, M. Kilpi pers. medd.

HAVØRNE PÅVIRKER SKARVER

Arne Ader

ADFÆRDSMÆSSIGE TILPASNINGER TIL HAVØRN

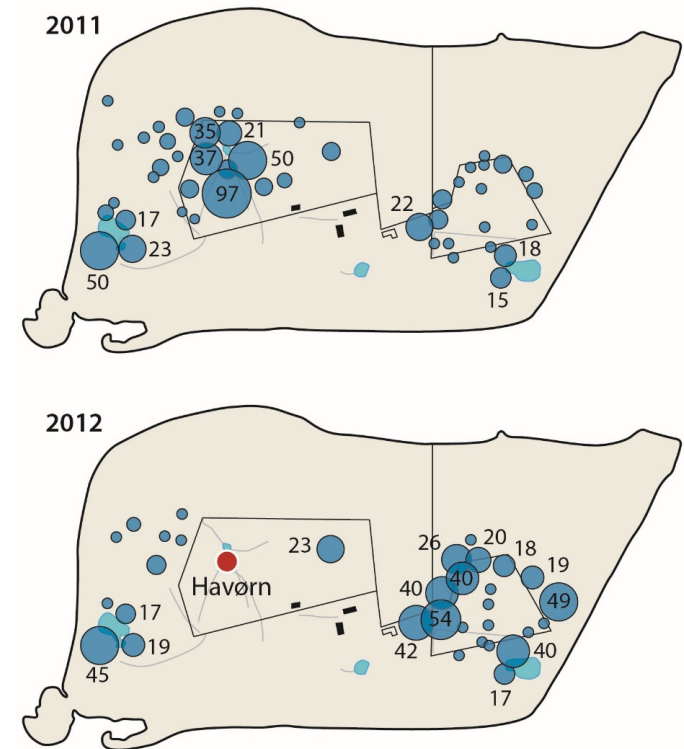
Eksempler på lidt eller ingen respons på tilstedeværelsen af Havørne i skarvkolonier

HAVØRN: EFFEKTER PÅ VALG AF REDESTED

- Skarverne rykker deres reder tættere ind på træets stamme
- Kan flytte fra at yngle åbent på jorden til at rykke ind under buske
- Skarverne kan forlade ellers foretrukne yngletræer for at undgå at yngle tæt på ørnenes rede

Omrokering af skarverne på Vorsø
fra 2011 (før Havørn ynglede) til 2022
hvor Havørn var begyndt at yngle

EFFEKTER PÅ YNGLESUCCESES

I de fleste lande omkring Østersøen er det ikke ualmindeligt at skarvernes ynglesucces bliver stærkt påvirket af Havørne

Påvirkning via

- prædation af unger og juvenile skarver
- forstyrrelser af skarverne resulterer i at sølvmåger, krager og ravne får adgang til eksponerede reder

Brændegård Sø 1. august 2021 - Erik Thomsen

EFFEKTER PÅ UDVIKLINGEN OG UDBREDELSEN AF SKARVERNES KOLONIER

Skarverne kan reagere ved:

- At lægge et nyt kuld æg
- Ved at forlade deres koloni
- Ved udvandring til andre kolonier (antallet aftager over en årrække eller i løbet af ganske få år)

Skarvkoloni ødelagt af Havørn på øen Gagarkins, Kandalaksha Bay.

Foto: A.G. Egorov.

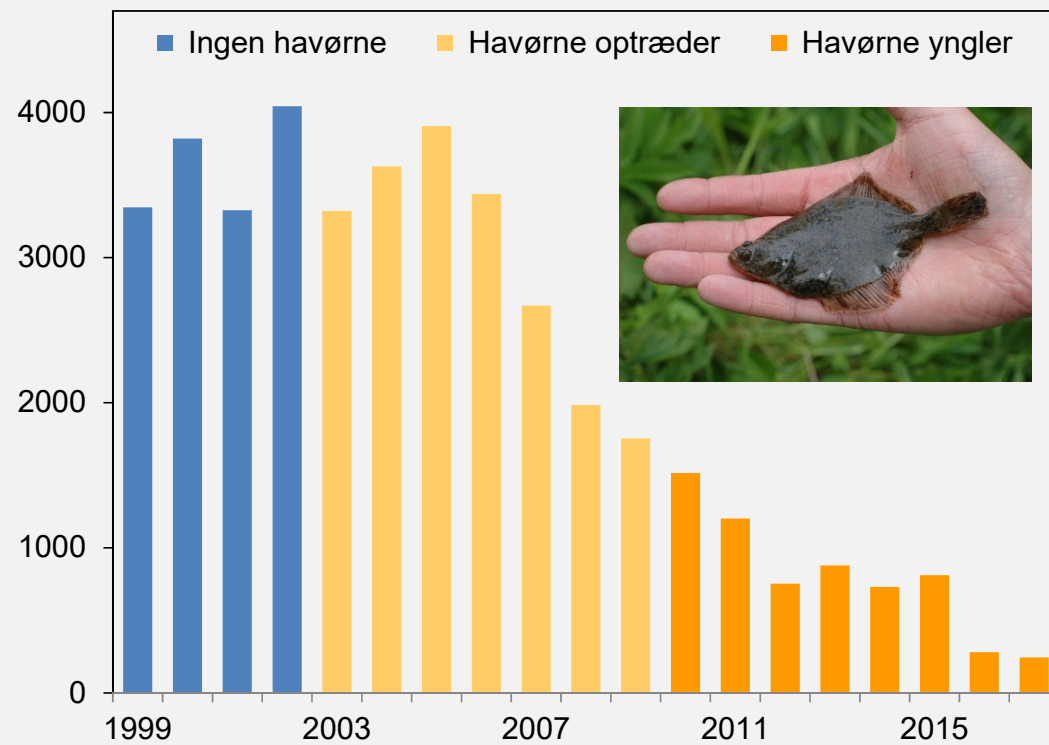
EFFEKTER PÅ UDVIKLING OG UDBREDELSE AF SKARVERNES KOLONIER

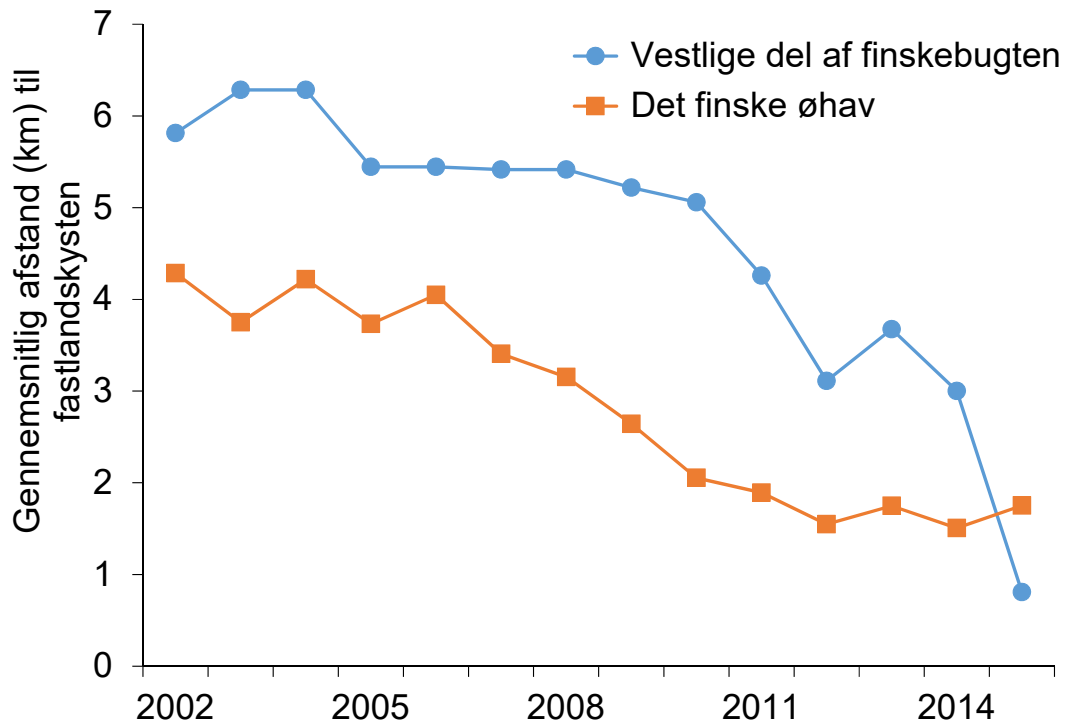
EFFEKTER PÅ KOLONIERNES UDVIKLING

TOFTESØ

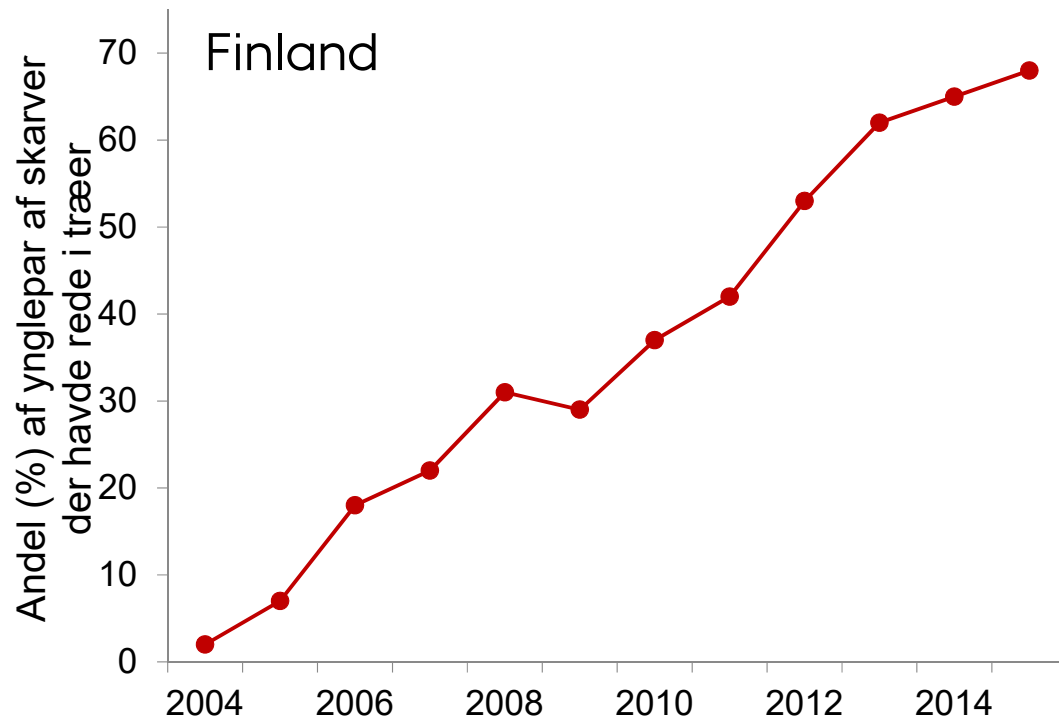
Antal rede

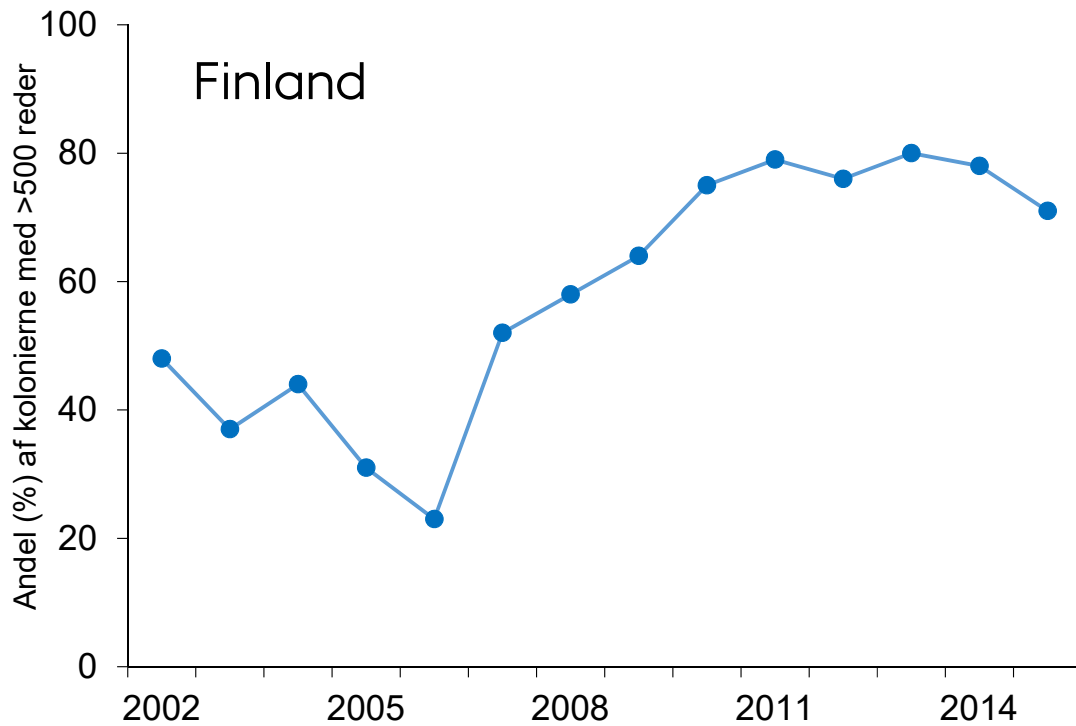
SKARVERNE FLYTTER DERES KOLONIER

SKARVERNE FLYTTER OP I TRÆERNE

SKARVERNE FLYTTER TIL STORE KOLONIER

KONKLUSIONER – SKARV & EDERFUGL

- I nogle kolonier har Havørnenes optræden og adfærd resulteret i reduceret ynglesucces
- Skarverne og Ederfuglene prøver at tilpasse sig
- Responsen varierer afhængigt af Havørnenes adfærd og 'interesse' i Skarverne hhv. Ederfuglene
- I nogle regioner er udbredelsen af skarv- og ederfuglekolonier og det samlede antal ynglepar påvirket af Havørn

Tak

Tak til de mange som bidrager med observationer ude hvor arterne mødes

